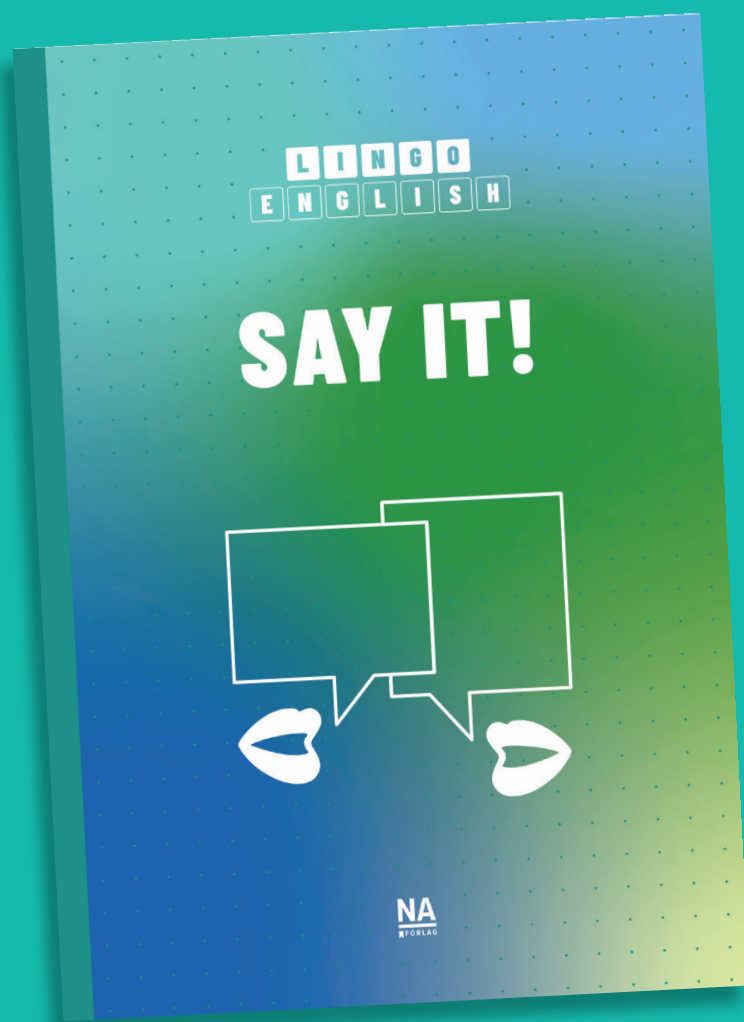

LÄRARHANDLEDNING

INNEHÅLL

DEL 1

Inledning

Att våga använda engelska	3
Användbara fraser gör det lättare att börja	3
Många korta samtal ger mängdträning	3
Repetition med variation	4
Ett samtal är ett samspel	4
Strategier när språket inte räcker till	4
Från skriftligt stöd till eget tal	5
Respons som inte stoppar samtalet	5
Läraren skapar ramarna	5
Mot större muntlig självständighet	6

DEL 2

Så är Say It! uppbyggd

Fyra block med tydlig progression	7
En fast struktur inom varje block	8
Useful phrases ger språkligt stöd	9
Say it! är sidans muntliga huvuduppgift	9
Say it more skapar repetition med variation	9
Den sammanfattande samtalsuppgiften samlar blocket	9
Reflection synliggör vad eleven kan	9
Läraren styr tempo och arbetssätt	10

DEL 3

Didaktiska principer bakom arbetssättet

	11
Modellera kort och tydligt	11
Ge stöd och minska det stegvis	11
Låt alla tala mycket	11
Repetera med en liten förändring	11
Träna samtalet – inte bara replikerna	11
Undervisa om samtalsstrategier	12
Använd skriften som stöd för talet	12
Arbeta med begripligt uttal	12
Ge respons som för samtalet vidare	12
Skapa trygga men aktiva samtal	12
Reflektera och välj nästa steg	13
Läraren håller ihop arbetet	13

DEL 4

Planera och genomföra undervisningen

	14
Tre sätt att använda Say It!	14
En återkommande lektionsrytm	14
Före elevernas första samtal	15
Färdiga lektionsupplägg	15
Så väljer du sida och arbetssätt	18
Samtalsformer som kan användas genom hela boken	18
Praktiska klassrumsrutiner	19
Praktiska tips för de fyra blocken	20
När eleverna fastnar	21
Temaundervisning med Say It!	22
Kombinera med andra ämnen	24
Förslag på terminsplanering	25
Say It! med vikarie	27
Anpassa samma upplägg för olika elever	28
Följa upp utan att göra varje samtal till ett prov	29
Planeringschecklista	30

INLEDNING

Engelska blir användbar när eleven får använda språket tillsammans med andra. Att känna igen ord och förstå en text är viktigt, men i ett samtal behöver eleven också våga ta ordet, hitta en fras, lyssna på svaret och föra samtalet vidare. Det kräver övning – och många tillfällen där uppgiften är tillräckligt tydlig för att eleven ska komma i gång.

Det är denna tanke som ligger till grund för Say It!. Elevenna tränar på korta repliker, frågor, svar och användbara fraser i vardagliga situationer. De får hälsa, presentera sig, be om hjälp, bjuda in andra och uttrycka vad de tycker och känner. Arbetet går stegvis från tydligt stöttade övningar till samtal där eleven själv väljer och kombinerar sina ord.

Målet är inte att eleven ska lära sig ett antal dialoger utantill. Målet är att bygga upp en språklig beredskap: att ha fraser att ta till, veta hur ett samtal kan fortsätta och våga använda engelskan även när allt inte blir helt korrekt.

Att våga använda engelska

Att tala ett språk som man fortfarande håller på att lära sig kan kännas osäkert. Eleven behöver formulera sig inför någon annan och får inte samma tid att tänka och ändra som vid skrivande. Det är därför vanligt att en elev förstår betydligt mer engelska än hen själv använder.

Undervisningen behöver skapa situationer där det känns möjligt att försöka. En tydlig uppgift, några användbara fraser och en bestämd samtalspartner kan sänka tröskeln. Eleven vet då vad samtalet handlar om, hur det kan börja och vad som förväntas.

I Say It! kommer den muntliga aktiviteten efter en kort förberedelse. Eleven får läsa fraser, välja svar eller skriva några stödord innan det är dags att tala. Det gör att uppmärksamheten kan riktas mot själva samtalet i stället för mot att komma på allt samtidigt.

Skolverkets stödmaterial om strategier i engelska betonar betydelsen av en trygg lärandemiljö där elever vågar gissa, ta språkliga risker och göra misstag. Att vilja och våga använda språket är en viktig del av den språkliga kompetensen (Börjesson, 2022).

Trygghet betyder däremot inte att eleven alltid ska få undvika att tala. Stödet ska göra deltagandet möjligt. Ett första steg kan vara att läsa en kort replik tillsammans med en kamrat. Nästa gång kan eleven byta ett ord, lägga till en fråga eller prova samma samtal utan att läsa.

Användbara fraser gör det lättare att börja

I ett vardagligt samtal använder vi många fraser som återkommer. Vi hälsar, frågar, reagerar, håller med, ber om hjälp och avslutar samtalet. Den som har sådana fraser tillgängliga behöver inte bygga varje mening från grunden.

Därför arbetar Say It! med uttryck som:

How are you? What about you? Can you say that again? Can I join? What do you think? I agree. Maybe, but ...

Fraserna är inte tänkta som repliker som alltid måste sägas på exakt samma sätt. De är byggestenar. Eleven kan först använda dem som de står och sedan kombinera dem med egna ord.

En elev som kan säga I don't understand eller Can you help me? behöver inte lämna samtalet när språket inte räcker till. En elev som kan använda Really?, Tell me more eller What about you? har verktyg för att visa intresse och hålla samtalet igång.

Många korta samtal ger mängdträning

Muntlig säkerhet utvecklas genom att engelskan används. Det räcker inte att eleven lyssnar på läraren eller hör några klasskamrater svara. Varje elev behöver själv få formulera frågor, svara, reagera och försöka igen.

Korta parövningar skapar många sådana tillfällen. När hela klassen arbetar två och två talar flera elever samtidigt. Uppgiften behöver inte vara lång. Två minuter där varje elev ställer en fråga, lyssnar på svaret och ställer en följdfråga kan ge mer eget tal än en lång gemensam genomgång.

Mängdträningen i Say It! bygger på små samtal med ett avgränsat syfte. På en sida kan eleven träna på att be någon upprepa. På en annan ligger fokus på att säga nej på ett vänligt sätt eller ge ett enkelt skäl till en åsikt. Begränsningen gör det lättare att lyckas och hjälper läraren att höra vad eleven faktiskt tränar.

Eleverna behöver inte tala inför hela klassen för att den muntliga övningen ska räknas. Det viktiga är att de använder engelskan. Par, smågrupper och återkommande partnerbyten kan ge fler elever talutrymme och göra deltagandet mindre utsatt.

Repetition med variation

En fras blir användbar först när eleven kan plocka fram den när den behövs. Därför behöver samma språk återkomma flera gånger.

Repetition behöver inte betyda att ett samtal genomförs på exakt samma sätt. Eleven kan:

- säga samma replik till en ny samtalspartner
- byta en plats, känsla eller aktivitet
- använda ett nytt tonfall
- lägga till en följdfråga
- byta roll i dialogen
- prova en gång till med mindre stöd.

På många sidor i Say It! följs den första muntliga aktiviteten av **Say it more**. Där får eleven använda språket igen och göra en liten förändring. Samtalet kan förlängas, göras vänligare eller anpassas till en ny situation.

Den andra omgången är viktig. Första gången kan mycket av elevens uppmärksamhet gå åt till att förstå uppgiften och hitta orden. Nästa gång är situationen bekant. Då kan eleven lägga mer kraft på att lyssna, tala tydligt och reagera på det kamraten säger.

Ett samtal är ett samspel

Att tala engelska handlar inte bara om att själv producera meningar. Eleven behöver också lyssna, tolka och anpassa sitt svar till den andra personen.

Om en elev frågar Do you like football? och kamraten svarar No, not really, behöver nästa replik bygga vidare på svaret. Det kan vara What do you like? eller What about basketball? Ett samtal blir levande först när deltagarna tar hänsyn till varandras bidrag.

Därför tränar Say It! återkommande på att:

- lyssna på ett svar
- visa intresse
- ställa en följdfråga
- lämna över ordet
- bjuda in någon i samtalet
- hålla med eller säga emot vänligt
- avsluta på ett naturligt sätt.

Skolforskningsinstitutets forskningsöversikt om muntlig kommunikation i språkämnerna lyfter fram verklighetsnära samtal, turtagning, motfrågor och uppmuntran som delar som kan hjälpa elever att använda målspråket. Översikten betonar också att fokus behöver ligga på att göra sig förstådd och hålla kommunikationen i gång (Skolforskningsinstitutet, 2024).

Det innebär att läraren inte bara behöver lyssna efter korrekta ord och meningar. Det är också viktigt att uppmärksamma om eleven svarar på det som sägs, ställer en relevant fråga och hjälper samtalet vidare.

Strategier när språket inte räcker till

Ett samtal blir inte alltid som eleven har tänkt sig. Någon talar för snabbt. Ett ord är okänt. Eleven hör inte eller vet inte hur något ska uttryckas. Då behövs strategier som gör att samtalet kan fortsätta.

I Block 2 tränar eleverna bland annat på att säga:

*I don't understand. Can you say that again?
What does this word mean? How do you spell it? Can you show me? I need the word for ...*

Sådana fraser är inte ett tecken på att eleven har misslyckats. De visar att eleven kan ta ansvar för kommunikationen. I stället för att bli tyst eller byta direkt till svenska kan eleven be om det stöd som behövs.

Skolverkets material om språkstrategier framhåller att elever behöver få öva på att be om förklaringar och upprepningar, visa intresse och använda fraser för att hålla sig kvar i samtalet. Strategierna behöver undervisas och användas i konkreta situationer för att bli tillgängliga när eleven behöver dem (Börjesson, 2022).

Läraren kan först uppmärksamma en eller två strategier. När eleverna känner igen dem kan de användas under hela skoldagen. Can you say that again? kan till exempel bli en naturlig del av engelskundervisningen och inte bara en fras som hör till en viss sida i boken.

Från skriftligt stöd till eget tal

På många sidor får eleven välja, fylla i eller skriva en kort replik innan den muntliga aktiviteten börjar. Det skriftliga stödet ger tid att samla tankarna och minskar kraven i själva talsituationen.

Stödet ska samtidigt leda vidare till talet. Om eleverna lägger större delen av lektionen på att skriva färdiga dialoger finns en risk att den muntliga uppgiften blir uppläsning. Läraren kan därför begränsa skrivandet till några ord, en första replik eller två frågor.

Efter den första samtalsomgången kan stödet minskas. Eleven kan vända på boken, byta ett ord eller använda samma fras i en ny situation. Målet är inte att allt stöd ska tas bort så snabbt som möjligt. Målet är att eleven stegvis ska kunna använda mer av språket självständigt.

Respons som inte stoppar samtalet

När en elev talar går det att höra flera saker som skulle kunna rättas: uttal, ordval, grammatik och ordföljd. Om allt korrigeras direkt kan samtalet stanna och eleven tappa fokus på innehållet.

Responsen behöver därför vara avgränsad. Läraren kan välja en språklig detalj som är viktig för dagens uppgift eller återkomma till ett gemensamt fel efter att samtalen är avslutade.

Ibland räcker det att läraren svarar med en korrekt omformulering:

Elev: He like football.

Lärare: Yes, he likes football. What about you?

Eleven får då höra den korrekta formen samtidigt som samtalet fortsätter. Vid andra tillfällen kan läraren be eleven försöka igen eller peka på en fras i boken.

Skolforskningsinstitutets översikt visar att både omformuleringar och uppmaningar till själv rättning kan föra elevernas språk vidare. Det centrala är att återkopplingen inte tar över så att viljan att tala minskar eller att samtalet tappat sitt syfte (Skolforskningsinstitutet, 2024).

Läraren skapar ramarna

Say It! ger situationer, fraser och en tydlig arbetsgång. Läraren skapar förutsättningarna för att så många elever som möjligt ska använda materialet muntligt.

Det kan handla om enkla beslut:

- vem eleven ska tala med
- vem som börjar
- hur länge samtalet pågår
- vilka fraser som ska användas
- vad som ska förändras i nästa omgång
- hur samtalet ska avslutas.

När ramarna är tydliga behöver mindre tid läggas på att komma igång. Eleverna kan snabbare rikta uppmärksamheten mot engelskan.

Läraren behöver också visa att lyssnandet är en del av uppgiften. Den som väntar på sin tur ska inte bara förbereda nästa egen replik, utan lyssna för att kunna svara på det kamraten säger.

Mot större muntlig självständighet

De fyra blocken leder eleven genom olika delar av vardaglig muntlig kommunikation. Först tränar eleven på att starta och hålla i gång ett enkelt samtal. Därefter tillkommer strategier för att be om hjälp, delta tillsammans med andra och uttrycka åsikter och känslor.

Progressionen innebär inte att de första färdigheterna lämnas bakom. När eleven säger vad hen tycker behöver hen fortfarande kunna lyssna, visa intresse och ställa en fråga. När något blir svårt behöver eleven kunna be om hjälp och fortsätta.

Arbetet kan sammanfattas som en väg från att använda en given fras till att själv välja vad situationen kräver:

lyssna → prova → upprepa → variera → reagera → hålla samtalet i gång

Målet är att eleven ska bygga upp en repertoar av användbara fraser och strategier. Med många korta och tydligt stöttade samtal kan engelskan stegvis bli ett språk som eleven inte bara förstår, utan också vågar använda.

SÅ ÄR SAY IT! UPPBYGGD

Say It! är indelad i fyra block som tränar olika delar av vardaglig muntlig engelska. Arbetet börjar med att starta enkla samtal och går vidare till att be om hjälp, delta tillsammans med andra och uttrycka åsikter och känslor.

Varje block omfattar ett startuppslag och 14 övningssidor. Elevenna känner igen hur sidorna är uppbyggda, samtidigt som situationerna och de språkliga kraven förändras. Den återkommande formen gör det lättare att komma i gång och ger mer tid till det viktigaste: att lyssna och tala engelska.

Blocken är tänkta att användas i ordning eftersom nya samtalsfärdigheter bygger vidare på sådant som eleverna redan har tränat. Det betyder inte att alla behöver arbeta i samma takt. Läraren kan stanna längre vid vissa sidor, välja ut fraser som klassen behöver eller återvända till en tidigare aktivitet.

Fyra block med tydlig progression

Block 1: Start the Conversation

I det första blocket tränar eleven på att ta den första kontakten. Arbetet börjar med hälsningsfraser och enkla presentationer och går sedan vidare till frågor, svar och korta reaktioner.

Eleven får bland annat öva på att:

- hälsa och svara på en hälsning
- presentera sig
- fråga vad någon heter
- tala om sådant hen tycker om
- visa intresse
- ställa en följdfråga
- hålla ett kort samtal i gång
- avsluta samtalet på ett vänligt sätt.

Till en början är replikerna korta och stödet tydligt. Efter hand behöver eleven lyssna mer aktivt och välja en fråga eller reaktion som passar till det kamraten säger.

Blocket avslutas med att eleven bygger ett eget kort samtal med hälsning, frågor, svar och följdfrågor.

Block 2: Ask for Help

Det andra blocket ger eleven strategier för situationer där språket eller uppgiften känns svår. Eleven tränar på att säga att hen inte förstår, be någon upprepa och fråga efter ord eller förklaringar.

Eleven får bland annat öva på att:

- säga att något är oklart
- be någon tala långsammare eller upprepa
- fråga vad ett ord betyder
- fråga hur ett ord stavas
- be om hjälp på ett vänligt sätt
- beskriva ett ord som hen inte kan
- förklara ett enkelt problem
- tacka för hjälpen.

Fraserna i blocket är användbara långt utanför den enskilda övningen. De kan successivt bli en del av elevernas vanliga klassrumsengelska. Läraren kan till exempel uppmuntra eleverna att använda Can you say that again? eller What does this word mean? även under andra engelska aktiviteter.

Mot slutet kombinerar eleven flera hjälpfraser i korta dialoger där ett problem ska förklaras och lösas.

Block 3: Join In

I det tredje blocket riktas uppmärksamheten mot att delta tillsammans med andra. Eleven tränar på att fråga om hen får vara med, bjuda in någon annan och fatta enkla beslut i par eller grupp.

Eleven får bland annat öva på att:

- fråga om hen får delta
- bjuda in någon som står utanför
- föreslå en aktivitet
- säga ja på ett vänligt sätt
- säga nej och ge ett kort skäl
- lämna ett öppet svar, till exempel Maybe later
- välja tillsammans
- turas om
- planera en aktivitet
- använda engelska i grupparbete.

Här blir det sociala samspelet en tydlig del av språkarbetet. Eleven behöver inte bara formulera en egen replik, utan också lyssna på andra, lämna över ordet och bidra till ett gemensamt beslut.

Blocket avslutas med en dialog där eleverna använder flera fraser för att komma in i ett samtal och delta i gruppen.

Block 4: Say What You Think

I det sista blocket tränar eleven på att uttrycka åsikter, känslor och reaktioner. Eleven får också fråga vad någon annan tycker och bemöta svaret på ett vänligt sätt.

Eleven får bland annat öva på att:

- säga vad hen tycker
- uttrycka vad hen gillar eller inte gillar
- ge ett enkelt skäl med because
- hålla med
- säga emot på ett respektfullt sätt
- beskriva en känsla
- reagera på det någon annan berättar
- fråga vad någon annan tycker
- uttrycka samma åsikt på olika sätt.

Samtalen blir nu något öppnare. Eleven behöver välja fraser efter både situationen och det kamraten säger. Tidigare färdigheter finns fortfarande kvar: att visa intresse, ställa följdfrågor, be om hjälp och hålla samtalet i gång.

I blockets avslutande uppgift planerar och genomför eleven ett eget samtal med en fråga, en åsikt, ett svar och ett skäl.

En fast struktur inom varje block

Varje block följer samma grundstruktur:

startuppslag → tolv övningssidor → en sammanfattande samtalsuppgift → reflektion

Den återkommande ordningen hjälper eleverna att förstå var de befinner sig i arbetet. Läraren kan också använda samma lektionsrutiner genom hela boken.

Startuppslaget visar blockets mål

Varje block börjar med en kort presentation av de situationer och samtalsfärdigheter som eleverna kommer att möta. Där finns också en översikt över innehållet.

Läraren kan använda uppslaget för att aktivera elevernas förkunskaper:

- När kan du behöva de här fraserna?
- Vilka uttryck känner du redan igen?
- Vad kan du säga om du inte förstår?
- Hur visar du att du lyssnar?
- Hur kan du säga emot utan att låta otrevlig?

Startuppslaget behöver inte behandlas som en egen lång lektion. Det kan användas för att skapa en gemensam ingång och visa vart arbetet är på väg.

Tolv övningssidor bygger upp språket

Efter startuppslaget följer tolv sidor där blockets språk och samtalsstrategier tränas stegvis. Varje sida har ett tydligt fokus, till exempel att ställa en följdfråga, be om ett ord eller ge ett enkelt skäl.

Eleven får först stöd i en kort situation och en samling användbara fraser. Därefter följer en uppgift där eleven väljer, sorterar, kompletterar eller skriver. Det skriftliga momentet förbereder den muntliga aktiviteten.

Uppgifterna varierar mellan exempelvis:

- **Choose** – välj en fras eller ett svar som passar.
- **Match** – koppla samman en situation med en lämplig replik.
- **Sort** – ordna fraser efter funktion eller användning.
- **Write** – formulera en kort fråga, replik eller ett svar.
- **Build** – sätt samman en enkel dialog eller plan.
- **Fix** – gör ett samtal tydligare eller vänligare.
- **Plan** – välj innehåll inför en muntlig aktivitet.

Den skriftliga delen är inte sidans slutmål. Den ska ge eleven något att utgå från när det är dags att tala.

Useful phrases ger språkligt stöd

På övningssidorna finns fraser som passar till den aktuella situationen. De fungerar både som exempel och som stöd under arbetet.

En elev kan läsa en fras direkt från sidan. En annan kan byta ut några ord eller använda frasen som början på en egen mening. På så sätt kan samma sida användas av elever som behöver olika mycket stöd.

Läraren behöver inte gå igenom alla fraser på en gång. Välj hellre ut två eller tre som är särskilt användbara och låt eleverna använda dem flera gånger. Övriga fraser kan finnas kvar som stöd för den som behöver dem.

Say it! är sidans muntliga huvuduppgift

Varje övningssida leder fram till **Say it!**. Där använder eleverna sidans språk i ett kort samtal, oftast tillsammans med en kamrat.

Den muntliga aktiviteten kan vara att:

- ställa och besvara en fråga
- läsa och utveckla en kort dialog
- reagera på en åsikt eller känsla
- be om hjälp
- ge ett förslag
- lösa en vardaglig situation
- spela upp ett kort samtal.

Det är viktigt att det finns tid kvar till **Say it!**. Om den skriftliga förberedelsen tar hela arbetspasset har sidan inte fyllt sitt huvudsakliga syfte. Läraren kan vid behov minska antalet skriftliga svar och gå vidare till samtalet tidigare.

Say it more skapar repetition med variation

Efter den första muntliga aktiviteten följer **Say it more**. Där får eleven prova igen och förändra något.

Eleven kan exempelvis:

- lägga till en fråga
- ge ett skäl
- använda en annan fras
- göra svaret vänligare
- byta situation eller känsla
- förlänga dialogen
- använda mindre stöd.

Detta lilla extra steg gör att eleven inte bara genomför samtalet en gång. Språket återkommer direkt, men i en något ny form. Läraren kan låta eleverna göra den andra omgången med samma kamrat eller byta partner.

Den sammanfattande samtalsuppgiften samlar blocket

Övning 13 låter eleven använda flera av blockets fraser och samtalsfärdigheter tillsammans. Eleven får planera ett kort samtal, skriva några repliker och sedan genomföra det med en eller flera kamrater.

Uppgiften kan användas som en gemensam avslutning, en paraktivitet eller ett tillfälle för läraren att lyssna på hur eleverna använder språket. Fokus bör ligga på om samtalet fungerar: om eleverna kommer i gång, svarar på varandra och kan hålla samtalet i gång.

Det är inte nödvändigt att varje par spelar upp sin dialog inför hela klassen. Flera samtal kan genomföras samtidigt medan läraren rör sig mellan paren och lyssnar.

Reflection synliggör vad eleven kan

Övning 14 är en reflektionssida. Där får eleven se tillbaka på blocket och välja vilka fraser, strategier och arbetssätt som varit mest användbara.

Eleven får bland annat formulera:

- en fras som hen kan använda
- en fråga som hen kan ställa
- något som har blivit lättare
- något som behöver tränas mer.

Reflektionen är inte ett prov. Den ger eleven möjlighet att sätta ord på sitt lärande och hjälper läraren att planera vad som behöver återkomma.

Läraren kan följa upp sidan med ett kort samtal i par eller helklass. Be gärna eleven ge ett konkret exempel: När kan du använda frasen? Vad kan den andra personen svara? Hur kan samtalet fortsätta?

Läraren styr tempo och arbetssätt

Boken kan följas från början till slut, men alla sidor behöver inte behandlas på samma sätt. En sida kan användas som ett kort muntligt inslag, medan en annan får ta ett helt arbetspass.

Förberedande uppgifter kan göras enskilt, men den muntliga delen behöver en mottagare. Eleven kan tala med en kamrat, i en mindre grupp eller med läraren. Vid ett ojämnt antal elever kan en grupp arbeta tre tillsammans med tydliga roller.

Det viktiga är progressionen: från att läsa och använda en given fras till att själv välja, variera och kombinera språket i ett samtal. Den tydliga strukturen ger stöd, men målet är att eleven stegvis ska kunna använda engelskan med större säkerhet och självständighet.

DIDAKTISKA PRINCIPER BAKOM ARBETSSÄTTET

Say It! bygger på några återkommande principer. Läraren visar hur språket kan användas, eleven provar med stöd och upprepar sedan samtalet med en liten förändring. Efter hand minskas stödet och eleven får göra fler egna val.

Arbetsboken ger struktur, men den muntliga utvecklingen sker när eleverna faktiskt använder engelskan tillsammans.

Modellera kort och tydligt

Innan eleverna börjar kan läraren visa hur uppgiften fungerar. Läs situationen, välj två användbara fraser och genomför ett kort exempel med en elev eller tillsammans med klassen.

Modelleringen kan visa både vad som ska sägas och hur samtalet fungerar:

- hur man börjar
- hur man svarar
- hur man visar att man lyssnar
- hur man ställer en följdfråga
- hur man avslutar.

Genomgången bör vara kort. Eleverna behöver snabbt få gå från att lyssna till att själva tala.

Ge stöd och minska det stegvis

Useful phrases, exempel och skrivuppgifter hjälper eleven att komma i gång. En elev kan läsa en färdig fras. En annan kan byta ut ett ord eller formulera sig mer fritt.

Stödet kan minskas i små steg:

1. Läs frasen från sidan.
2. Byt ut ett ord.
3. Lägg till en egen fråga.
4. Prova igen utan att läsa.

Alla elever behöver inte ta bort stödet samtidigt. Målet är att varje elev ska kunna delta och efter hand använda språket mer självständigt.

Låt alla tala mycket

Muntlig färdighet kräver eget talutrymme. Om samtalet främst förs mellan läraren och en elev blir övriga elever lyssnare. Pararbete gör det möjligt för många elever att tala samtidigt.

Ge tydliga ramar före starten:

- Vem börjar?
- Vilken fras ska användas?
- Hur många repliker ska samtalet innehålla?
- När ska eleverna byta roll?
- Vad ska förändras i nästa omgång?

Tydliga ramar minskar väntetid och gör det lättare för eleverna att hålla sig till engelskan.

Repetera med en liten förändring

Eleverna behöver använda samma språk mer än en gång. Den första omgången går ofta åt till att förstå uppgiften och hitta orden. I nästa omgång kan eleven tala friare och lyssna mer på sin kamrat.

Förändra bara en sak i taget. Eleverna kan:

- byta samtalspartner
- byta en plats, känsla eller aktivitet
- lägga till en följdfråga
- använda en ny fras
- genomföra samtalet med mindre stöd.

Say it more ger en färdig utgångspunkt för denna repetition. Läraren kan också använda samma arbetssätt på andra sidor.

Träna samtalet – inte bara replikerna

Ett fungerande samtal består av mer än korrekta meningar. Eleven behöver lyssna, reagera och anpassa nästa replik efter det som kamraten säger.

Läraren kan därför rikta uppmärksamheten mot en samtalsfärdighet i taget:

- visa intresse
- ställa en följdfråga
- lämna över ordet
- bjuda in någon
- hålla med eller säga emot
- avsluta vänligt.

Fråga efter övningen: Vad gjorde att samtalet fortsatte? Då blir samspelet synligt, inte bara orden.

Undervisa om samtalsstrategier

När språket inte räcker behöver eleven veta vad hen kan göra. Strategier som att be om en upprepning, fråga efter ett ord eller förklara på ett annat sätt ska därför tränas aktivt.

Läraren kan välja en gemensam strategi för ett arbetspass, till exempel:

Can you say that again? What does that mean? How do you say ... in English? Can you show me?

Strategin kan sedan användas i all engelskundervisning. På så sätt blir den ett verkligt redskap och inte bara ett svar på en sida.

Skolverkets stödmaterial betonar att elever behöver få undervisning om strategier som hjälper dem att göra sig förstådda och hålla sig kvar i ett samtal (Börjesson, 2022).

Använd skriften som stöd för talet

De skriftliga uppgifterna hjälper eleven att förbereda ord och fraser. De ska däremot inte ta över arbetspasset.

Om eleverna skriver hela dialogen i förväg finns en risk att **Say it!** blir högläsning. Begränsa därför skrivandet när det behövs. Ett par stödord, en fråga eller en första replik kan vara tillräckligt.

Efter den första omgången kan eleven stänga boken delvis, vända på sidan eller byta ut en replik. Då används skriften som en väg in i samtalet, inte som ett manus som eleven blir beroende av.

Arbeta med begripligt uttal

Uttalsarbetet ska hjälpa eleven att göra sig förstådd. Välj en begränsad del i taget, exempelvis betoning i en fråga, ett svårt nyckelord eller skillnaden mellan två uttryck.

En enkel arbetsgång är:

lyssna → säg tillsammans → prova i par → använd i samtalet

Undvik att avbryta för varje uttalsfel. Om budskapet går fram kan samtalet först få fortsätta. Ett återkommande uttal kan tas upp gemensamt efteråt och sedan provas igen i samma fras.

Ge respons som för samtalet vidare

Responsen fungerar bäst när den är kort och kopplad till dagens fokus. Läraren kan uppmärksamma en sak som fungerar och en sak att prova i nästa omgång.

Exempel:

- Bra, du ställde en följdfråga.
- Prova igen och lägg till ett skäl.
- Använd en fras som visar att du lyssnar.
- Säg frågan en gång till med tydligare betoning.

Läraren kan också omformulera elevens mening korrekt utan att stoppa samtalet. På så sätt får eleven höra en användbar form samtidigt som kommunikationen fortsätter.

Skapa trygga men aktiva samtal

Trygghet skapas genom förutsägbarhet, stöd och rimliga krav. Eleverna behöver veta vad de ska göra och få tid att förbereda sig.

Samtidigt ska stödet leda till aktivitet. En elev som är osäker kan börja med en känd partner och en synlig fras. Nästa steg kan vara att byta en replik eller tala med en ny kamrat. Att delta i ett parsamtal kan vara ett tillräckligt mål; alla samtal behöver inte framföras inför klassen.

Läraren bör undvika att låta snabbhet eller språklig säkerhet styra vem som får mest talutrymme. Tydliga roller och partnerbyten hjälper fler elever att delta.

Reflektera och välj nästa steg

Reflektionssidorna hjälper eleven att se vilka fraser och strategier som blivit användbara. De ger också läraren information om vad som behöver återkomma.

Följ gärna upp med en konkret fråga:

- När kan du använda den frasen?
- Vad kan den andra personen svara?
- Vilken fråga hjälper samtalet vidare?
- Vad vill du prova nästa gång?

Reflektionen är inte ett prov. Den ska hjälpa eleven att upptäcka vad hen redan kan använda och vilket nästa steg kan vara.

Läraren håller ihop arbetet

Say It! ger situationer, fraser och återkommande arbetsformer. Läraren gör arbetet sammanhängande genom att välja dagens fokus, organisera samtalen och se till att viktiga fraser återkommer.

En sida blir mest användbar när eleverna får:

förbereda → lyssna → tala → prova igen → reflektera

Med denna rytm blir boken ett stöd för undervisning där alla elever får använda engelska ofta och stegvis utveckla större säkerhet i samtal.

PLANERA OCH GENOMFÖRA UNDERVISNINGEN

Say It! kan användas i korta återkommande samtalspass, som en del av en längre engelsklektion eller inom ett tema. Sidorna ger eleverna situationer, fraser och en tydlig arbetsgång. Lärarens viktigaste uppgift är att skapa talutrymme, organisera samtalen och se till att användbara fraser återkommer.

Det här avsnittet ger färdiga upplägg som kan användas direkt. Tiderna är ungefärliga och behöver anpassas efter gruppen. En sida kan ibland räcka till ett helt pass. Vid andra tillfällen kan två sidor kombineras.

Tre sätt att använda Say It!

Korta återkommande samtalspass

Arbeta i 10–15 minuter en eller två gånger i veckan. Välj en tydlig fras eller samtalsfärdighet. Eleverna förbereder sig kort, talar i par och provar sedan en gång till.

Denna form passar för repetition, snabba lektionsstarter och muntliga avslutningar.

Ett längre arbetspass

Använd 25–40 minuter till en gemensam start, förberedelse i boken, samtal i par och en kort uppföljning. Formen passar när ett nytt arbetssätt eller en ny samtalsstrategi introduceras.

En återkommande lektionsrytm

Eleverna blir snabbt mer självständiga när arbetspassen följer en enkel rytm.

Del	Vad händer?	Lärarens fokus
Start	Situationen och dagens fraser presenteras.	Modellera kort och tydligt.
Förberedelse	Eleverna väljer, skriver eller fyller i.	Begränsa skrivandet och hjälp eleverna att komma i gång.
Say it!	Eleverna använder språket i par eller grupp.	Lyssna och ge kort stöd.
Say it more	Eleverna provar igen med en förändring.	Minska stödet eller lägg till ett steg.
Avslutning	En fras eller strategi samlas.	Bestäm vad som ska återkomma.

En del av annan undervisning

Använd fraser från Say It! i ett tema, ett grupparbete eller ett annat ämne. Block 2 kan ge språk för att be om hjälp. Block 3 kan användas vid samarbete och planering. Block 4 kan ge stöd när eleverna ska uttrycka åsikter.

Boken behöver då inte alltid ligga framme. Några utvalda fraser kan skrivas på tavlan eller finnas på ett samtalskort.

Skriv gärna lektionens muntliga mål på tavlan:

I dag tränar vi på att ...

- ställa en följdfråga
- be någon upprepa
- säga nej på ett vänligt sätt
- ge ett skäl till en åsikt.

Ett smalt mål gör det lättare för eleverna att veta vad de ska öva och för läraren att veta vad som ska följas upp.

Före elevernas första samtal

Fyra tydliga frågor räcker ofta:

1. Vem talar du med?
2. Vem börjar?
3. Vilken fras ska ni använda?
4. Vad gör ni när ni är klara?

Visa gärna ett mycket kort exempel. Undvik däremot att visa hela samtalet om eleverna ska skapa något själva. Då finns en risk att de bara kopierar lärarens modell.

Bestäm också en stoppsignal. Det kan vara en hand i luften, ett ljud eller en kort nedräkning. När många par talar samtidigt behöver eleverna veta hur de snabbt ska återgå till gemensam uppmärksamhet.

Färdiga lektionsupplägg

Kort samtalspass på 10–15 minuter

Det korta passet fungerar bäst när eleverna känner igen sidans struktur.

Passar särskilt för sidor med korta frågor, svar, reaktioner och hjälpfraser.

Om tiden blir knapp: minska den skriftliga uppgiften. Ta inte bort den muntliga delen.

Tid	Arbetsgång	Praktiskt genomförande
2 min	Sätt fokus	Läs situationen och välj två användbara fraser.
3 min	Förbered	Eleverna gör en kort del av Choose, Write eller Build.
3 min	Say it!	Eleverna talar med en kamrat. A börjar, B svarar.
3 min	Say it more	Byt roll eller förändra en replik.
2 min	Avsluta	Låt några elever säga vilken fras de använde.

Arbetspass på 25 minuter

Om några elever blir klara tidigt ska de inte automatiskt gå vidare till nästa sida.

Låt dem först genomföra samtalet igen med en förändring.

Tid	Arbetsgång	Praktiskt genomförande
4 min	Gemensam start	Läs situationen och modellera en kort dialog.
6 min	Förberedelse	Eleverna gör sidans första uppgift och väljer fraser.
5 min	Första samtalet	Eleverna genomför Say it! i par.
5 min	Ny omgång	Byt roll, fras eller samtalspartner.
3 min	Gemensam uppföljning	Samla två fraser och ett exempel på en följdfråga.
2 min	Egen reflektion	Eleverna markerar en fras de vill använda igen.

Längre arbetspass på 40 minuter

När några par visar inför klassen behöver inte hela dialogen spelas upp.

En fråga, ett svar och en följdfråga kan vara tillräckligt.

Tid	Arbetsgång	Praktiskt genomförande
5 min	Aktivera	Repetera två fraser från föregående pass.
5 min	Modellera	Visa dagens samtalsfärdighet.
8 min	Arbeta i boken	Eleverna väljer, skriver eller bygger repliker.
7 min	Say it!	Första samtalsomgången i par.
7 min	Say it more	Ny partner eller en förändrad situation.
5 min	Lyssna och samla	Några par visar en kort del. Klassen lyssnar efter dagens fokus.
3 min	Avsluta	Eleverna skriver eller säger en fras de kan använda igen.

Fördjupat pass på 50–60 minuter

Det längre passet passar när en sida kombineras med rollspel, stationsarbete eller ett tema.

Tid	Arbetsgång	Praktiskt genomförande
7 min	Gemensam start	Presentera situationen och repetera kända fraser.
8 min	Modellera och prova	Klassen hjälper till att bygga ett exempel.
10 min	Förbered	Eleverna arbetar med sidan och väljer repliker.
10 min	Samtalsomgång 1	Eleverna talar i par med stöd av boken.
10 min	Samtalsomgång 2	Byt partner, roll eller situation. Minska stödet.
10 min	Tillämpa	Använd språket i ett nytt rollspel eller en temauppgift.
5 min	Reflektera	Samla fraser som fungerade och något som behöver tränas.

Stationsarbete på 40–50 minuter

Dela klassen i fyra grupper. Varje station tar cirka åtta minuter. Lägg tid mellan stationerna för byte.

Station 1: Arbeta i boken

Eleverna gör en avgränsad förberedande uppgift och väljer två fraser.

Station 2: Say it!

Eleverna genomför sidans samtal i par.

Station 3: Byt situation

Eleverna använder samma fraser i en ny situation som står på ett kort.

Station 4: Lyssna och bygg vidare

En elev säger en replik. Kamraten ska reagera och lägga till en fråga.

Läraren kan placera sig vid den station där eleverna behöver mest stöd. Om gruppen är ovan vid stationsarbete kan två stationer vara tillräckligt första gången.

Så väljer du sida och arbetssätt

När eleverna behöver ...	Välj gärna ...	Lägg till ...
komma i gång snabbt	sidor med Choose eller Match	en andra omgång med ny partner
fler användbara fraser	sidor med tydlig Useful phrases-ruta	klassens gemensamma frasbank
hålla samtalet i gång	följdfrågor, reaktioner och Quick replies	krav på en extra fråga
bli säkrare i grupp	sidor i Block 3	tydliga roller och turtagning
uttrycka egna tankar	sidor i Block 4	ett skäl med because
samla flera färdigheter	övning 13 i ett block	tid för förberedelse och återkoppling
se sitt eget lärande	övning 14, Reflection	ett kort parsamtal om svaren

När samtalsformen är ny bör språket vara enkelt. När språket är nytt bör samtalsformen vara välbekant. Undvik att göra båda delarna svåra samtidigt.

Samtalsformer som kan användas genom hela boken

Två försök

Eleverna gör samma samtal två gånger.

Första gången får boken vara helt synlig. Andra gången ska eleven titta upp mer, byta en replik eller använda mindre stöd.

Passar när en ny fras introduceras.

Byt en detalj

Eleverna behåller samtalets struktur men byter exempelvis person, aktivitet, plats, känsla eller åsikt.

Exempel:

Do you like football? blir *Do you like drawing?*

Formen ger repetition utan att samtalet blir exakt likadant.

A- och B-roller

Bestäm i förväg vad varje elev ska göra.

- A börjar samtalet.
- B svarar och ställer en fråga.
- A reagerar och avslutar.

Byt sedan roller. Formen passar elever som behöver en tydlig väg genom samtalet.

Samtalskarusell

Eleverna står eller sitter i två rader. Varje par talar i en till två minuter. Därefter flyttar den ena raden ett steg.

Skriv tre krav på tavlan:

1. Använd dagens fras.
2. Lyssna på svaret.
3. Ställ en följdfråga.

Formen passar bäst när eleverna redan känner till språket. Använd den inte som första möte med nya fraser.

Rollkort

Ge eleverna enkla roller, till exempel:

- ny elev och klasskamrat
- elev och lärare
- kund och cafépersonal
- två vänner som ska välja en aktivitet
- två elever med olika åsikter.

Kortet behöver bara innehålla situationen och ett mål. Eleven kan använda fraserna i boken för att genomföra samtalet.

Informationslucka

Eleverna har olika information och måste fråga varandra för att lösa uppgiften. Det kan handla om en tid, plats, aktivitet eller sak som saknas.

Informationsluckan ger samtalet ett tydligt syfte. Eleverna behöver lyssna eftersom kamratens svar innehåller information som de själva inte har.

Samtalstrappa

Skriv tre nivåer på tavlan:

1. Svara.
2. Lägg till en detalj.
3. Ställ en fråga tillbaka.

Eleven väljer en nivå eller får en nivå av läraren. Samma uppgift kan då anpassas utan att olika elever behöver arbeta med olika sidor.

Tre i grupp

Vid ojämnt antal arbetar tre elever tillsammans.

- A ställer frågan.
- B svarar.
- C reagerar eller ställer en följdfråga.

Byt roller efter varje omgång. Undvik att låta den tredje eleven enbart observera.

Lyssningsuppdrag

När några elever genomför ett samtal inför gruppen får övriga ett tydligt uppdrag:

- Vilken fras startade samtalet?
- Hör du en följdfråga?
- Hur visade eleven intresse?
- Vilken fras gjorde svaret vänligt?

Det ger lyssnandet ett syfte och flyttar fokus från att bedöma personerna till att upptäcka samtalsverktyg.

Praktiska klassrumsrutiner

Bestäm en gemensam miniminivå

Säg vad alla ska hinna:

- en skriftlig förberedelse
- ett samtal
- en andra omgång med en förändring.

Elever som arbetar snabbt kan sedan använda en fördjupning. Då vet alla vad som är kärnan i passet.

Ha fasta fortsättningsuppgifter

Använd samma val under en period:

1. Lägg till en följdfråga.
2. Byt en detalj och prova igen.
3. Använd samtalet med en ny partner.

Fasta fortsättningsuppgifter minskar behovet av nya instruktioner.

Tillåt ett arbetsljud

När många par talar samtidigt blir klassrummet inte tyst. Kom överens om en samtalsnivå där kamraten hör men andra par inte behöver överröstas.

Om ljudnivån stiger kan samtalsomgångarna göras kortare. Starta om med ett tydligt uppdrag i stället för att låta ett långt samtal tappa riktning.

Låt inte uppspelning bli standard

Alla elever behöver tala, men alla behöver inte uppträda inför klassen. Ett kort parsamtal är också muntlig träning.

Välj ibland frivilliga par, låt två par visa för varandra eller be eleverna återge en användbar fras i stället för att spela upp hela dialogen.

Använd engelskan mellan övningarna

Återanvänd bokens fraser i den vanliga undervisningen:

Can you say that again? Can you help me? What do you think? I agree. What should we do?

När fraserna används i verkliga klassrumssituationer blir deras funktion tydlig.

Praktiska tips för de fyra blocken

Block 1: Start the Conversation

Blockets mål är att eleven ska kunna ta kontakt och hålla i gång ett kort samtal.

Börja med få fraser

Välj två hälsningar och två svar. Låt eleverna använda dem flera gånger innan fler alternativ läggs till.

Bygg samtalet stegvis

Använd en enkel samtalstrappa:

1. Say hello.
2. Ask one question.
3. Show interest.
4. Ask one more question.
5. End the conversation.

Skriv trappan på tavlan och markera hur långt eleverna ska gå.

Träna aktivt lyssnande

Låt eleven återberätta en sak som kamraten sa:

Leo likes basketball.

Det gör att frågorna får ett tydligt lyssningssyfte.

Använd vardagliga starter

Låt lektionen ibland börja med en minuts samtal:

- How are you?
- What do you like?
- What did you do after school?
- What are you looking forward to?

Välj frågor som passar gruppens språknivå.

Undvik intervjuformen

Om eleverna bara turas om att läsa frågor kan samtalet kännas mekaniskt. Lägg därför till ett krav på en reaktion eller följdfråga:

Really? Me too! Tell me more. What about you?

Block 2: Ask for Help

Blockets fraser ska hjälpa eleven att fortsätta även när något blir svårt.

Gör fraserna synliga

Välj fyra hjälpfraser och låt dem sitta på väggen eller stå på tavlan under hela arbetsområdet.

Exempel:

- I don't understand.
- Can you say that again?
- What does this word mean?
- Can you show me?

Uppmana eleverna att använda dem i all engelskundervisning.

Skapa riktiga behov av hjälp

Läraren kan medvetet:

- tala lite för snabbt
- ge en ofullständig instruktion
- använda ett okänt ord
- dölja en del av ett exempel.

Elevernas uppgift är att välja en hjälpfras som passar. Gör det tydligt att situationen är planerad.

Använd klassrummet

Låt eleverna fråga om verkliga saker:

- vilken sida de ska arbeta på
- hur ett ord stavas
- om de får låna en penna
- vad de ska göra härnäst.

Då blir språket direkt användbart.

Träna både fråga och svar

Den som blir tillfrågad behöver också veta vad hen kan säga:

Of course. Try this first. It means ...

You spell it ... Here, I can show you.

Byt roller så att båda eleverna får be om och ge hjälp.

Block 3: Join In

Blocket passar väl tillsammans med grupparbete och klassens arbete med delaktighet.

Öva innan gruppuppgiften börjar

Välj tre fraser som eleverna ska använda i nästa grupparbete:

- What do you think?
- Let's take turns.
- Can I help?

Följ upp efteråt: Vilken fras använde ni?
När hjälpte den gruppen?

Ge tydliga grupproller

Rollerna kan vara:

- den som börjar
- den som frågar vad andra tycker
- den som sammanfattar beslutet
- den som ser till att alla får en tur.

Byt roller vid nästa aktivitet.

Träna vänliga svar

Att fråga om någon vill vara med är bara ena delen. Gruppen behöver också kunna svara välkomnande:

Yes, of course. There is room for you. You can be on our team. Do you want to go first?

Använd verkliga val

Låt gruppen välja mellan tre möjliga aktiviteter, bilder, böcker eller arbetssätt. När valet har betydelse behöver eleverna lyssna och komma överens.

Skilj på språk och privat situation

Övningar om att bli inkluderad kan beröra elever olika. Använd gärna påhittade personer och neutrala situationer. Ingen elev ska behöva berätta om att ha känt sig utanför om hen inte själv vill.

Block 4: Say What You Think

Blockets mål är att eleven ska kunna uttrycka en åsikt och bemöta andra på ett vänligt sätt.

Börja med enkla ämnen

Använd ämnen där det är lätt att ha olika åsikter utan att samtalet blir känsligt:

- books or films
- school activities
- games
- food
- animals
- music
- ways to spend a break.

Lägg till ett skäl

När I think ... fungerar kan läraren lägga till because. Ett kort skäl räcker:

I like it because it is fun. I don't agree because it takes too long.

Ge flera sätt att säga emot

Skriv en liten skala på tavlan:

- I'm not sure.
- Maybe, but ...
- I see your point, but ...
- I think differently.
- I don't agree because ...

Samtala om vilka uttryck som passar i olika situationer.

Fråga vidare

Efter en åsikt ska kamraten använda en följdfråga:

Why do you think that? What about you? Can you tell me more?

Det gör uppgiften till ett samtal i stället för två fristående åsikter.

När eleverna fastnar

Eleven vet inte vad hen ska säga

Peka ut två fraser i Useful phrases. Be eleven välja en av dem i stället för att skapa en helt egen replik.

Ge vid behov början:

I think ... Can you ...? I feel ...

Eleven läser bara från sidan

Låt eleven läsa första gången. Andra gången ska en detalj bytas ut och eleven försöka titta upp vid den första och sista repliken.

Målet behöver inte vara att hela samtalet sägs utantill.

Samtalet tar slut direkt

Inför ett krav på en fortsättningsfras:

Really? Why? What about you? Tell me more.

Skriv en enda fras på tavlan och låt alla använda den.

En elev gör hela arbetet

Ge tydliga roller och ett bestämt antal repliker. Varje elev måste ställa minst en fråga och ge minst ett svar.

Eleverna går över till svenska

Minska uppgiftens språkliga krav och ge de fraser som behövs. Lägg till en hjälpfras så att eleverna vet vad de ska säga när ett ord saknas.

Om svenska behövs för en kort planering kan läraren avgränsa den tiden och därefter markera när samtalet på engelska börjar.

En elev vill inte tala inför klassen

Låt eleven genomföra uppgiften med en känd kamrat. Läraren kan lyssna vid bordet. Uppspelning inför hela gruppen ska inte vara det enda sättet att visa muntlig förmåga.

Eleverna blir klara snabbt

Använd en fast fördjupning:

- byt en detalj
- lägg till två repliker
- använd en ny fras
- byt partner
- genomför samtalet med mindre stöd.

Klassen har ett ojämnt antal elever

Använd grupper om tre med roterande roller. Läraren kan också delta tillfälligt, men bör undvika att samma elev alltid blir utan kamrat.

Temaundervisning med Say It!

Ett tema blir mest användbart när samtalsmålet är tydligt. Välj först vad eleverna ska kunna göra: fråga, reagera, be om hjälp, planera eller uttrycka en åsikt. Välj sedan situation och fraser.

Tema: A new pupil

Eleverna möter en påhittad ny elev.

De tränar på att:

- hälsa och presentera sig
- fråga om namn och intressen
- visa intresse
- bjuda in eleven till en aktivitet
- erbjuda hjälp.

Avsluta med ett rollspel där en elev är ny och två elever är klasskamrater.

Tema: At school

Använd fraser från Block 2 och 3.

Situationer:

- eleven förstår inte instruktionen
- ett material saknas
- någon behöver låna något
- gruppen ska fördela arbetet
- eleverna behöver bestämma vem som börjar.

Avsluta med en gruppuppgift där minst tre engelska hjälp- eller samarbetsfraser ska användas.

Tema: Plan a class activity

Eleverna ska välja en gemensam aktivitet.

De behöver:

- ge förslag
- säga ja, nej eller kanske
- fråga vad andra tycker
- turas om
- enas om aktivitet, plats och tid.

Varje grupp presenterar sin plan med några korta meningar.

Tema: At a café

Eleverna arbetar med enkla rollkort.

Kundens mål:

- hälsa
- beställa
- fråga om något
- reagera om något saknas
- tacka och avsluta.

Personalens mål:

- hälsa
- fråga vad kunden vill ha
- svara på en fråga
- lösa ett enkelt problem
- avsluta vänligt.

Förbered de ord som behövs, men låt samtalsfraserna vara undervisningens huvudfokus.

Tema: Around town

Situationer kan vara att fråga efter en plats, be någon upprepa eller lösa ett enkelt problem. Använd en enkel karta så att samtalet får ett tydligt syfte.

Eleverna kan växla mellan att fråga, förklara och kontrollera att de har förstått.

Tema: Feelings and opinions

Utgå från bilder, korta filmer, musik eller påhittade situationer.

Eleverna tränar på att:

- beskriva en känsla
- reagera på vad någon berättar
- uttrycka en åsikt
- ge ett skäl
- fråga vad någon annan tycker.

Undvik att kräva personliga berättelser.

Eleverna kan tala om en karaktär eller en påhittad situation.

Kombinera med andra ämnen

Say It! kan ge eleverna språk för att samarbeta och uttrycka sig även i andra ämnen. Välj ett begränsat antal fraser och använd dem i en uppgift som redan ingår i undervisningen.

Ämne	Möjlig koppling	Konkret aktivitet
Svenska och svenska som andraspråk	Samtalsstruktur, turtagning och artigt språk	Jämför hur man börjar, fortsätter och avslutar samtal på svenska och engelska.
Matematik	Förklara, fråga och jämföra lösningar	Eleverna frågar How did you do?, Can you explain? och I agree because ...
NO	Observationer, hypoteser och praktiskt arbete	Eleverna beskriver vad de ser, ber om material och frågar vad gruppen tror.
SO	Åsikter, val och olika perspektiv	Eleverna väljer mellan alternativ, uttrycker en åsikt och ger ett enkelt skäl.
Geografi	Platser, kartor och vägbeskrivningar	En elev frågar efter en plats och den andra använder kartan för att hjälpa.
Idrott och hälsa	Samarbete, instruktioner och uppmuntran	Eleverna frågar om de får vara med, turas om och planerar en aktivitet.
Bild	Val, färger, motiv och respons	Eleverna beskriver ett val och frågar vad en kamrat tycker.
Slöjd	Material, verktyg och arbetsordning	Eleverna ber om hjälp, frågar vad nästa steg är och förklarar ett val.
Musik	Känslor och åsikter	Eleverna beskriver hur musik låter och ger ett skäl till sin åsikt.
Hem- och konsumentkunskap	Planering och samarbete	Gruppen fördelar uppgifter, ber om material och löser små problem.

Fyra frågor före ett ämnesövergripande arbete

- Vilken samtalsfärdighet ska eleverna träna?
- Vilka fyra till sex fraser behöver vara synliga?
- Hur ska alla elever få talutrymme?
- När ska fraserna användas igen?

Förslag på terminsplanering

Planeringen omfattar 18 veckor och bygger på två korta pass eller ett längre pass per vecka. Om boken används under ett helt läsår kan varje vecka i planen motsvara två veckor.

Vecka	Fokus	Förslag på arbete	Att följa upp
1	Start och arbetssätt	Presentera boken. Modellera Say it! och Say it more. Träna stoppsignal och partnerroller.	Kan eleverna börja, byta roll och avsluta på signal?
2	Block 1, övning 1–3	Hälsa, presentera sig och fråga vad någon heter.	Vågar eleven inleda och svara?
3	Block 1, övning 4–6	Vänliga svar, intressen och följdfrågor.	Lyssnar eleven på svaret och frågar vidare?
4	Block 1, övning 7–10	Visa intresse, använda vänliga fraser och ge snabba svar.	Använder eleven en reaktion som passar?
5	Block 1, övning 11–14	Hålla samtalet i gång, bygga ett samtal och reflektera.	Vilka fraser behöver återkomma?
6	Block 2, övning 1–3	Säga att man inte förstår, be om upprepning och fråga om betydelse.	Kan eleven välja rätt hjälpfras?
7	Block 2, övning 4–6	Fråga om stavning, be om hjälp och fråga efter ord.	Fortsätter eleven försöka när ett ord saknas?
8	Block 2, övning 7–10	Be någon visa, förklara problem och använda hjälpfraser i klassrummet.	Är frågan tydlig och vänlig?
9	Block 2, övning 11–14	Artigt språk, hjälpdialoger, problemlösning och reflektion.	Använder eleven hjälpfraserna i annan undervisning?
10	Block 3, övning 1–3	Fråga om man får delta, föreslå och bjuda in andra.	Kan eleven både fråga och svara välkomnande?
11	Block 3, övning 4–6	Säga ja, nej och kanske på ett vänligt sätt.	Kan eleven ge ett kort skäl eller föreslå en annan tid?
12	Block 3, övning 7–10	Välja tillsammans, turas om och göra en plan.	Får alla i gruppen talutrymme?
13	Block 3, övning 11–14	Gruppsfraser, förbättra gruppsamtal och reflektera.	Vilka fraser hjälper gruppen framåt?
14	Block 4, övning 1–3	Uttrycka vad man tycker, gillar och inte gillar.	Kan eleven uttrycka en enkel åsikt?

15	Block 4, övning 4–6	Hålla med, säga emot och beskriva känslor.	Anpassar eleven svaret till kamratens replik?
16	Block 4, övning 7–10	Reagera, ge skäl, fråga vad andra tycker och uttrycka sig vänligt.	Kan eleven lägga till because eller en följdfråga?
17	Block 4, övning 11–14	Variera åsikter, bygga dialoger och reflektera.	Vilka strategier använder eleven utan stöd?
18	Samla och återanvänd	Repetera fraser från alla block. Genomför korta rollspel eller samtalsstationer.	Vad kan eleven nu göra i ett samtal? Vad behöver fortsätta tränas?

Say It! med vikarie

Boken lämpar sig väl för vikariepass eftersom instruktionerna finns på sidan och arbetsgången återkommer. Ett bra vikariepass behöver ändå vara tydligt avgränsat.

Ange alltid:

- sida eller övning
- vilka fraser som är dagens fokus
- vem eleverna ska arbeta med
- hur många samtalsomgångar de ska göra
- vad de gör när de är klara
- om något ska samlas in.

Sidor som passar bäst

Välj en sida med en arbetsform som eleverna redan känner igen. Choose, Match, Write och korta Build-uppgifter är ofta lätta att avgränsa.

Undvik om möjligt att låta en vikarie introducera ett helt nytt block, genomföra den sammanfattande övningen 13 eller leda Reflection. Dessa moment ger mer när ordinarie lärare kan följa upp elevernas samtal.

Färdigt vikariepass på 40 minuter

Tid	Vikariens instruktion	Elevernas arbete
5 min	Skriv sidnummer och två fokusfraser på tavlan. Läs situationen.	Slå upp sidan och läs fraserna tillsammans.
5 min	Genomför ett kort exempel med en elev.	Lyssna och föreslå ett svar.
8 min	Låt eleverna göra den förberedande uppgiften.	Välj eller skriv sina repliker.
7 min	Starta Say it! och ange vem som börjar.	Genomför första samtalet i par.
7 min	Be eleverna byta roll eller en detalj.	Genomför Say it more.
5 min	Samla två fraser på tavlan.	Ge exempel på hur fraserna användes.
3 min	Låt eleverna markera en fras att minnas.	Avsluta och lämna boken öppen på sidan.

Mall att lämna till vikarien

Vikarien behöver inte rätta varje språkfel, hinna flera nya sidor eller låta alla par spela upp sina samtal. Målet är ett lugnt och tydligt pass där eleverna använder kända fraser muntligt.

Fyll i	Lärarens anteckning
Sidor	Arbeta på sidan eller sidorna _____
Dagens mål	Eleverna ska träna på att _____
Fokusfraser	_____
Par eller grupper	Eleverna arbetar med _____
Gemensam start	Visa exemplet _____
Say it!	Gör samtalet _____ gånger.
Om någon fastnar	Använd fraserna _____
När någon är klar	Byt en detalj / lägg till en fråga / byt partner.
Avslutning	Samla in _____ / lämna boken på sidan _____

Anpassa samma upplägg för olika elever

Hela klassen kan arbeta med samma situation även när stödet behöver se olika ut.

Behov	Anpassning före och under samtalet	Lämplig fortsättning
Mer stöd	Välj två fraser. Låt eleven läsa dem högt före samtalet. Använd en känd partner och tydliga A- och B-roller.	Byt ett ord och genomför samma samtal igen.
Grundnivå	Följ sidans arbetsgång och använd minst en följdfråga eller reaktion.	Genomför Say it more med en förändring.
Större utmaning	Minska det skriftliga stödet. Kräv flera följdfrågor eller en ny situation.	Byt partner och genomför samtalet utan manus.

Elever som behöver mer språkligt stöd

- Begränsa antalet fraser.
- Markera vilken replik eleven kan börja med.
- Läs fraserna gemensamt.
- Låt eleven lyssna på ett exempel.
- Tillåt stödord eller en synlig samtalstrappa.
- Upprepa samma samtal med små förändringar.

Elever som behöver större utmaning

- Lägg till en oväntad fråga.
- Byt situation men behåll samtalsmålet.
- Kräv ett skäl eller en följdfråga.
- Låt eleven förklara ett ord utan att säga själva ordet.
- Minska förberedelsetiden.
- Låt eleven hjälpa gruppen vidare utan att ta över samtalet.

Elever som känner stark osäkerhet

Börja med en känd kamrat och en tydlig replik. Låt eleven genomföra samtalet på sin plats och undvik krav på uppspelning inför hela klassen.

Öka svårigheten i ett led i taget: ny replik, ny partner eller mindre stöd. Ändra inte allt samtidigt.

Elever med läs- och skrivsvårigheter

Läs Useful phrases högt och låt eleven markera eller välja i stället för att skriva hela repliker. Samtalet kan förberedas med symboler, nyckelord eller muntlig repetition.

Det muntliga målet ska inte försvinna bakom en omfattande skrivuppgift.

Följa upp utan att göra varje samtal till ett prov

Läraren behöver inte bedöma alla delar varje gång. Välj en eller två saker att lyssna efter.

Samtalsfärdighet	Vad läraren kan lyssna efter
Inleda	Eleven använder en hälsning, fråga eller startfras.
Svara	Eleven ger ett begripligt svar som passar frågan.
Reagera	Eleven visar att hen har lyssnat.
Fråga vidare	Eleven ställer en relevant följdfråga.
Be om hjälp	Eleven använder en strategi när något blir svårt.
Samspela	Eleven lämnar utrymme och bygger vidare på kamratens svar.
Förtydliga	Eleven försöker igen, omformulerar eller ger ett exempel.
Avsluta	Eleven rundar av samtalet på ett vänligt sätt.

Korta sätt att följa upp

- Lyssna på tre par per lektion i stället för alla.
- Be eleverna markera en fras de använde.
- Låt eleven säga sin bästa replik till läraren på väg ut.
- Samla en följdfråga på en liten lapp.
- Låt eleverna ge sin kamrat respons på dagens enda fokus.
- Anteckna vilka elever som behöver mer stöd vid nästa pass.
- Återkom till en fras några dagar senare utan att först visa den.

Enkel kamratrespons

Ge eleverna två frågor:

1. Vilken fras fungerade bra?
2. Vad kan göra samtalet en replik längre?

Kamratresponsen ska vara kort och kopplad till uppgiften. Eleverna ska inte rätta alla varandras språkfel.

Använd Reflection som underlag

Reflektionssidan visar vad eleven själv upplever som användbart eller svårt. Följ upp svaret med ett konkret exempel:

- Visa hur du kan använda frasen.
- Vad skulle en kamrat kunna svara?
- Vilken fråga kan komma sedan?
- I vilken situation behöver du den här strategin?

Elevens svar kan hjälpa läraren att välja vilka fraser som ska repeteras under nästa block.

Planeringschecklista

Det viktigaste är inte hur många sidor klassen hinner. Det viktiga är att eleverna får många tillfällen att använda engelskan, lyssna på varandra och prova igen. Med tydliga ramar och återkommande samtalsrutiner kan Say It! bli en naturlig del av undervisningen – både under planerade muntliga pass och i klassrummets vardag.

Före passet	Under passet	Efter passet
Välj sida och muntligt mål.	Lyssna efter dagens fokus.	Samla en användbar fras.
Välj två till fyra fokusfraser.	Hjälp eleverna att komma i gång.	Notera vilka elever som behöver stöd.
Bestäm par, grupper och roller.	Låt alla genomföra minst ett samtal.	Bestäm vad som ska återkomma.
Planera Say it more.	Ge kort och avgränsad respons.	Använd frasen i ett nytt sammanhang.
Bestäm vad snabba elever gör.	Avsluta på en tydlig signal.	Spara en fråga till nästa pass.